

QUO VADIS ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ; ΜΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗΣ ΑΡΧΗΣ

Δύο πρόσφατα γεγονότα, καίτοι ασύνδετα μεταξύ τους, είναι βέβαιο ότι επηρεάζουν άμεσα το μέλλον του ΕΣΡ: Το τέλος της εξαετούς θτείας του Προέδρου και των περισσότερων μελών του ΕΣΡ¹ και η επέκταση της αρμοδιότητας της ανεξάρτητης αρχής στο διαδίκτυο². Τούτο διότι είναι γνωστό ότι τα πρόσωπα που επιλέγονται ως μέλη καθορίζουν εν πολλοίς και τη θεσμική πορεία του Συμβουλίου (όπως θα φανεί κατωτέρω υπό Ι), ενώ η αυξανόμενη ανάδειξη του διαδικτύου ως νέου μέσου μετάδοσης του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης φαίνεται ότι αλλάζει τα δεδομένα ως προς τον τρόπο θεσμικής παρέμβασης της εποπτικής αρχής³.

Αλέξανδρος Οικονόμου
Δ.Ν. Δικηγόρος,
Ειδ. Επιστήμονας ΕΣΡ*

* Στην παρούσα εκφράζονται οι προσωπικές απόψεις του συγγραφέα.

Η μελέτη αυτή είχε ήδη παραδοθεί όταν οι εξελίξεις ανέτρεψαν μερικά από τα γραφόμενα. Την Πέμπτη 28.09.2023 η Διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής προέβη στον διορισμό νέων μελών στο ΕΣΡ, με μια διαδικασία που προβλημάτισε αρκετούς και χωρίς να έχει προηγηθεί αλλαγή άλλων διατάξεων για το ΕΣΡ. Εύχομαι να διαψευστούν οι φόβοι μου για διατήρηση του σημερινού προβληματικού νομικού πλαισίου και να υιοθετηθούν κάποιες από τις προτάσεις αυτής της μελέτης.

¹ Η συγκρότηση του ΕΣΡ έγινε με την υπ' αρ. 21122/2016 απόφαση του Υπουργού Ψηφ. Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης (ΦΕΚ 635/25.11.2016, τεύχος ΥΟΔΔ).

² Εκτός από τις αρμοδιότητες σχετικά με τις πλατφόρμες διαμοιρασμού βίντεο, που ρητώς προβλέπονται στο άρθρο 32 ν. 4779/2021 και εξειδικεύονται περαιτέρω στον Κανονισμό της Ευρ. Ένωσης 2022/2065 (Πράξη για τις Ψηφιακές Υπηρεσίες – Digital Services Act), το ΕΣΡ αναμένεται να εφαρμόσει τον υπό συζήτηση Κανονισμό «σχετικά με τη θέσπιση κοινού πλαισίου για τις υπηρεσίες μέσων ενημέρωσης στην εσωτερική αγορά (Πράξη για την Ελευθερία των Μέσων Ενημέρωσης – European Media Freedom Act) και την τροποποίηση της οδηγίας 2010/13/ΕΕ». Για αμφότερα τα κοινοτικά νομοθετήματα αναμένεται να ψηφιστεί εφαρμοστικός νόμος.

³ Για παραδείγματα νέου τύπου ρυθμιστικής παρέμβασης ανεξάρτητων αρχών, βλ. αυτά της βρετανικής OFCOM: Modernising the BBC's operating license, διαθέσιμο στο [link](#) και Ofcom's first year of video-sharing platform

Το μείζον ερώτημα αφορά την επιλογή από τα αρμόδια πολιτειακά όργανα της ορθής χρονικής αλληλουχίας κατά τον χειρισμό των συνεπειών των δύο γεγονότων. Τυχόν ορισμός νέων μελών χωρίς επανεξέταση του συνολικού θεσμικού πλαισίου του ΕΣΡ θα σήμαινε, κατά τη γνώμη μας, ότι η Πολιτεία επιλέγει τη διαιώνιση μιας νομικά προβληματικής (όπως θα αναδείξουμε κατωτέρω) κατάστασης. Αντιθέτως, στην παρούσα μελέτη προτείνεται η άμεση αλλαγή κυρίως του καταστατικού νόμου 2863/2000 αλλά και άλλων διάσπαρτων στη ραδιοτηλεοπτική νομοθεσία διατάξεων στην κατεύθυνση της βελτίωσης του οργανωτικού πλαισίου λειτουργίας του ΕΣΡ και της ενίσχυσης των κανονιστικών αρμοδιοτήτων του. Αφού ολοκληρωθεί η νομοθετική αυτή πρωτοβουλία, τότε είναι σκόπιμο να κινηθεί η διαδικασία επιλογής νέων μελών, ακόμα και εάν μια τέτοια καθυστέρηση δεν ευνοεί την ομαλή λειτουργία της ανεξάρτητης αρχής.

Σε συνέχεια δημόσιας εκδήλωσης⁴, όπου μέλη της επιστημονικής κοινότητας τοποθετήθηκαν ως προς τις προτάσεις του γράφοντος για την αναβάθμιση του ΕΣΡ⁵, θα επιχειρήσουμε μία πρώτη αποτίμησή τους αναφερόμενοι στις εγγυήσεις ανεξαρτησίας και αποτελεσματικότητας (II) και στον ρόλο (εποπτεία ή ρύθμιση) και στις εξουσίες της Αρχής (III), αφού προηγηθεί μια σύντομη ιστορική αναδρομή (I).

I. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ: Η ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΛΛΟΙΩΣΗ ΤΟΥ ΡΟΛΟΥ ΤΟΥ ΕΣΡ

Η παρατήρηση του Καθηγητή Κοντιάδη ότι «η θεσμική πορεία του ΕΣΡ χαρακτηρίζεται εξ αρχής από την προσπάθεια ελέγχου της Αρχής από το κομματικό σύστημα και, περαιτέρω, από την εκάστοτε κυβέρνηση τόσο κατά τον ορισμό των μελών, όσο και κατά την απόδοση αρμοδιοτήτων»⁶, αποτυπώνει εύστοχα την αποτυχία του νομοθέτη να εντάξει ομαλώς στην έννομη τάξη μας ένα θεσμό που λειτουργεί με επιτυχία σε πολλές χώρες.

Πράγματι κατά την πρώτη φάση λειτουργίας του ΕΣΡ (ίδρυση 1989-συνταγματική κατοχύρωση 2001), πέρα από την παντελή αδιαφορία για στελέχωση σε διοικητικό ή επιστημονικό προσωπικό, η πιο χαρακτηριστική αστοχία του Έλληνα νομοθέτη ήταν η προχειρότητα ως προς τον προσδιορισμό των φορέων που υποδείκνυαν τα μέλη του ΕΣΡ (πολιτικά κόμματα συν 12 φορείς!) και η διαμορφωθείσα εσφαλμένη αντίληψη ότι τα μέλη λειτουργούν ως εξαρτώμενοι εκπρόσωποι των φορέων. Κατά τη δεύτερη φάση λειτουργίας του (2002 έως σήμερα), η αλλαγή στον τρόπο υπόδειξης των μελών (Διάσκεψη Προέδρων της Βουλής) δεν ευνόησε την παρουσία εξειδικευμένων προσώπων στην εννεαμελή σύνθεση της Ολομέλειας, ενώ αντίθετα η παρουσία συνταξιούχων δικαστών από τα αστικά/ποινικά δικαστήρια στην ηγεσία της Αρχής κατέληξε στη δικαστικοποίηση του θεσμού, δηλαδή

regulation, διαθέσιμο στο [link](#) (τελευταία πρόσβαση 01.05.2023). Βλ. επίσης τους ιστοχώρους της EPRA ([link](#)) και της ERGA ([link](#)).

⁴ Επιστημονική εκδήλωση με θέμα «Quo vadis Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης;», διοργανωθείσα στις 30 Νοεμβρίου 2022 από το Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ίδρυμα Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου, σε συνεργασία με το Παρατηρητήριο Συνταγματικών & Θεσμικών Εξελίξεων Syntagma Watch στον Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών, διαθέσιμη ηλεκτρονικά στο [link](#) (τελευταία πρόσβαση 01.05.2023).

⁵ Βλ. [link](#) (τελευταία πρόσβαση 06.07.2023).

⁶ Εισαγωγική ομιλία στην προαναφερθείσα εκδήλωση (υποσημ. 3), διαθέσιμη στο [link](#) (τελευταία πρόσβαση 01.05.2023).

στην έμφαση στην κυρωτική αρμοδιότητα του Συμβουλίου. Πρόκειται προφανώς για αλλοίωση του θεσμού, αφού η αρμοδιότητα αυτή στις αντίστοιχες ευρωπαϊκές ανεξάρτητες αρχές αποτελεί ένα έσοχατο ρυθμιστικό τους εργαλείο και όχι μια εκ των βασικών δραστηριοτήτων τους.

Η ανώμαλη αυτή εξέλιξη συνδέεται με την περιθωριοποίηση του Συμβουλίου στη βασικότερη αρμοδιότητά του, δηλαδή την αδειοδότηση των ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών. Όπως έχουμε δείξει αλλού⁷ και θα αναλύσουμε κατωτέρω (υπό III.B), το ΕΣΡ εμποδίζεται ποικιλοτρόπως να ασκήσει με πληρότητα τη συγκεκριμένη αρμοδιότητα, με αποτέλεσμα τη δημιουργία περίπλοκων νομικών καταστάσεων που μεγιστοποιούνται μετά την αναγνώριση του παράνομου (ελλείπει αδειοδότησης) καθεστώτος των ραδιοφωνικών και περιφερειακών τηλεοπτικών σταθμών από τη νομολογία του ΣτΕ. Η κυριότερη όμως συνέπεια εκδηλώνεται με την ανεξέλεγκτη λειτουργία των ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών, ενώ πιο πρόσφατα παρατηρείται αδυναμία ενεργοποίησης συστηματικών ελεγκτικών μηχανισμών ακόμα και για τους αδειοδοτηθέντες το 2018 τηλεοπτικούς σταθμούς εθνικής εμβέλειας.

Ένα τελευταίο αρνητικό χαρακτηριστικό, απότοκο της προσπάθειας αποδυνάμωσης του ΕΣΡ, είναι η ανάθεση σε αυτό αλλότριων καθηκόντων⁸. Πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα ήταν αυτό της εκδόσεως πιστοποιητικών διαφάνειας σχετικά με τη διαπίστωση των ασυμβίβαστων ιδιοτήτων στα πεδία των μέσων ενημέρωσης και των δημοσίων συμβάσεων (υπόθεση βασικού μετόχου)⁹, όπου η ανεξάρτητη αρχή μετατράπηκε σε «Εισαγγελέα υπηρεσίας»¹⁰. Με την ανάθεση τέτοιων αρμοδιοτήτων, όχι μόνο αποπροσανατολίζεται το ΕΣΡ από τα βασικά του καθήκοντα αλλά παρουσιάζεται συχνά το φαινόμενο της υποβάθμισης των αρμοδιοτήτων αυτών, αφού το Συμβούλιο δεν δείχνει τη δέουσα επιμέλεια κατά την ενάσκησή τους.

II. ΟΙ ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Σε συνέχεια των αντίστοιχων Οδηγιών για τις τηλεπικοινωνίες¹¹ και την ενέργεια¹², ο ενωσιακός νομοθέτης όρισε για πρώτη φορά το 2018 συγκεκριμένους κανόνες για το νομικό καθεστώς

⁷ Τα κρατικά εποπτικά όργανα των ραδιοτηλεοπτικών μέσων ως ανεξάρτητες διοικητικές αρχές, Ελλ. Δικαιοσύνη, 6/1996, σελ. 1269.

⁸ Βλ. π.χ. την πρόβλεψη κυρωτικής αρμοδιότητας για τις εταιρίες δημοσκοπήσεων (άρθρα 4 και 5 ν. 3603/2007) και για τις εφημερίδες όταν δεν αναγράφεται ο ιδιοκτήτης, ο διευθυντής και ο διευθυντής σύνταξης και τα δύο τελευταία πρόσωπα δεν είναι μέλη επαγγελματικού σωματείου δημοσιογράφων (άρθρο μόνο, παρ. 3Α ν. 1178/1981, όπως προστέθηκε με το άρθρο 110 ν. 4915/2022). Για το τελευταίο, βλ. Π. Δημητρόπουλο, *Οι τροποποιήσεις του Ν 1178/1981 περί αστικής ευθύνης του Τύπου από το άρθρο 110 του Ν 4915/2022*, ΔΙΤΕ 2/2022, σελ. 196 επ.

⁹ Βλ. αντί άλλων, την πρόσφατη ανάλυση του Α. Τσεβά, *Οι ενέργειες της ποινικής δικαιοσύνης σε βάρος των Ανεξαρτήτων Αρχών ως έναυσμα αναστοχασμού: Παρατηρήσεις με αφορμή την αντισυνταγματική γνωμοδότηση 1/2023 του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου και τις απειλές που διατυπώνει*, (υπό II.1) διαθέσιμο στο [link](#) (τελευταία πρόσβαση 01.05.2023).

¹⁰ Ξ. Κοντιάδης, *Θεσμική αποτίμηση του ρόλου και της πρόσφατης λειτουργίας του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης*, ΔιΜΕΕ 3/2016, σελ. 387.

¹¹ Οδηγία 90/388/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 28ης Ιουνίου 1990, σχετικά με τον ανταγωνισμό στις αγορές των τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών.

¹² Άρθρο 35 Οδηγίας 2009/72/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Ιουλίου 2009 «Σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και για την κατάργηση της Οδηγίας 2003/54/ΕΚ».

λειτουργίας των ανεξάρτητων αρχών που ορίζονται ως αρμόδιες αρχές για την εφαρμογή των κανόνων της Οδηγίας 2010/13/ΕΕ για τις Υπηρεσίες Οπτικοακουστικών Μέσων¹³. Με το άρθρο 33 παρ. 1 του ν. 4779/2021 ορίστηκε ως αρμόδια αρχή το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, πλην όμως οι διατάξεις του νέου άρθρου 30 της Οδηγίας δεν ενσωματώθηκαν πλήρως στο εθνικό μας δίκαιο. Πρόκειται κυρίως για τις παραγράφους 1 και 5 του άρθρου 30, όπου θεσπίζεται η οργάνωση της ανεξάρτητης αρχής σε νομική οντότητα ξεχωριστή από εκείνη της κυβέρνησης (παρ. 1, εδ. β')¹⁴ και η διαδικασία επιλογής των μελών με διαφάνεια και χωρίς διακρίσεις (παρ. 5)¹⁵.

Στο σημείο αυτό επισημαίνεται ότι, μετά μια συνολική εξέταση του νομικού καθεστώτος των λοιπών ανεξάρτητων αρχών, φαίνεται ότι το ΕΣΡ θα πρέπει να συγκλίνει περισσότερο με τις ανεξάρτητες αρχές οικονομικού χαρακτήρα παρά με εκείνες που σχετίζονται με την προστασία των δικαιωμάτων, όπως θέλησε ο συντακτικός νομοθέτης του 2001 εντάσσοντας το Συμβούλιο στις συνταγματικά κατοχυρωμένες ανεξάρτητες αρχές¹⁶.

Σε αντίθεση με την πλειονότητα των προτεινόμενων αλλαγών που φαίνεται ότι συναντούν την αποδοχή της επιστημονικής κοινότητας (1), δύο από αυτές αξίζει να συζητηθούν περισσότερο (2).

1. ΟΙ ΣΥΓΚΛΙΣΕΙΣ

Α. Η οικονομική και η διοικητική αυτοτέλεια του ΕΣΡ

α. Βασικές ρυθμίσεις (άρθρο 1 παρ. 1 & 2 και νέο άρθρο 5α¹⁷)

Με τις προτεινόμενες διατάξεις ο Έλληνας νομοθέτης συμμορφώνεται πλήρως με τις διατάξεις της προαναφερθείσας Οδηγίας 2018/1808 για τις Υπηρεσίες Οπτικοακουστικών Μέσων και, κατ'αντιστοιχία με τα προβλεπόμενα ήδη για τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας και για την Επιτροπή Ανταγωνισμού, το ΕΣΡ προτείνεται να έχει νομική προσωπικότητα ξεχωριστή από εκείνη του Ελληνικού Δημοσίου και προϋπολογισμό διάφορο εκείνου του κρατικού. Η διαφοροποίηση σε σχέση με το ισχύον καθεστώς έγκειται στο ότι τα έσοδα του ΕΣΡ θα προέρχονται κυρίως από ανταποδοτικά τέλη που θα επιβάλλονται στους εποπτευόμενους φορείς για την έναρξη παροχής υπηρεσιών στον χώρο της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης και γενικότερα για τη διενέργεια πράξεων εποπτείας (βλ. νέο άρθρο 5Α).

¹³ Πρόκειται για το άρθρο 30 της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1808 «για την τροποποίηση της οδηγίας 2010/13/ΕΕ για τον συντονισμό ορισμένων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την παροχή υπηρεσιών οπτικοακουστικών μέσων (οδηγία για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων) ενόψει των μεταβαλλόμενων συνθηκών της αγοράς».

¹⁴ «Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι εν λόγω αρχές ή/και φορείς είναι νομικά διακριτοί από την κυβέρνηση και λειτουργικά ανεξάρτητοι από τις αντίστοιχες κυβερνήσεις τους και από κάθε άλλον δημόσιο ή ιδιωτικό φορέα».

¹⁵ «Τα κράτη μέλη θεσπίζουν στο εθνικό τους δίκαιο τους όρους και τις διαδικασίες για τον διορισμό και την παύση των επικεφαλής των εθνικών ρυθμιστικών αρχών και φορέων ή των μελών του συλλογικού οργάνου που ασκούν αυτά τα καθήκοντα, συμπεριλαμβανομένης της διάρκειας της θητείας. Οι διαδικασίες πρέπει να είναι διαφανείς, χωρίς διακρίσεις και να εγγυώνται τον απαιτούμενο βαθμό ανεξαρτησίας».

¹⁶ Βλ. αναλυτικότερα μελέτη μου, Αποτελεί το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης αρχή επαρκώς ανεξάρτητη; (Σκέψεις για τα οργανωτικά του θεσμού), ΔιΜΕΕ 4/2017, σελ. 514-523.

¹⁷ Η χωρίς άλλη αναφορά παραπομπή σε διατάξεις, αφορά τις προτάσεις του γράφοντος που δημοσιεύτηκαν στο syntagmawatch.gr για την τροποποίηση του ν. 2863/2000, ανωτ. υποσημ. 5.

Αυτονόμη συνέπεια της διοικητικής αυτοτέλειας είναι ότι το ΕΣΡ διαμορφώνει μόνο του τον Οργανισμό του (άρθρο 6 παρ. 1) και τον Κανονισμό Λειτουργίας του (άρθρο 5 παρ. 1).

β. Συναφείς ρυθμίσεις

Με την προτεινόμενη διάταξη για δικαστική εκπροσώπηση από δικηγόρους που υπηρετούν ήδη στην ανεξάρτητη αρχή (δηλαδή χωρίς την διαμεσολάβηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους), το ΕΣΡ αναμένεται να αναβαθμίσει την παρακολούθηση των δικαστικών του εκκρεμοτήτων (άρθρα 1 παρ. 1 και 5 παρ. 4 εδ. ε').

Λαμβάνεται επίσης μέριμνα (άρθρο 6 παρ. 2) για την επιτάχυνση των διαδικασιών πρόσληψης διοικητικού και επιστημονικού προσωπικού με την τήρηση διαδικασίας όπου συμμετέχουν και μέλη του ΕΣΡ και υπό την εποπτεία του ΑΣΕΠ, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 4 παρ. 1 ν. 3051/2002.

B. Η βελτίωση του νομικού καθεστώτος των μελών

α. Διαφάνεια στη διαδικασία επιλογής των μελών (άρθρο 2 παρ. 2)

Προτείνονται, κατά τα ισχύοντα για την επιλογή των μελών της ΡΑΕ (άρθρο 7 παρ. 2 ν. 4001/2011), τα εξής στάδια:

- Δημόσια πρόσκληση ενδιαφέροντος από τον Πρόεδρο της Βουλής,
- εισήγηση από τον ΠτΒ περιέχουσα διπλάσιο αριθμό από τις προς πλήρωση κενές θέσεις,
- ακρόαση των προτεινόμενων από την Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής και διατύπωση γνώμης και
- λήψη απόφασης από τη Διάσκεψη των Προέδρων.

Με την προτεινόμενη διαδικασία επιχειρείται η διασφάλιση μιας ισορροπίας ανάμεσα στην υφιστάμενη συνταγματική υποχρέωση λήψης της τελικής απόφασης από ένα όργανο άμεσης πολιτικής επιρροής (άρθρο 101Α Σ.) και σε στοιχειώδεις κανόνες διαφάνειας και αξιοκρατίας που απαιτούνται λόγω του εξειδικευμένου αντικειμένου του ΕΣΡ. Για τον λόγο αυτό ρητά προβλέπεται η δημοσιότητα σε όλες τις φάσεις της διαδικασίας (ανάρτηση στον ιστοχώρο της Βουλής των βιογραφικών των προτεινόμενων από τον ΠτΒ, της εισήγησής του και της γνώμης της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας).

β. Λοιπές διατάξεις αφορώσες το νομικό καθεστώς των μελών

Πρόκειται για διατάξεις με τις οποίες μειώνεται ο αριθμός των μελών από 9 σε 7 (άρθρο 2 παρ. 1) –για την εξασφάλιση ευελιξίας ως προς τη λειτουργία της Ολομέλειας–, απαιτείται η αποδεδειγμένη γνώση (επιστημονική ή εμπειρική) του αντικειμένου ως προϋπόθεση διορισμού (άρθρο 2 παρ. 3) και θεσπίζεται ως όριο ηλικίας τα εβδομήντα έτη (άρθρο 3 παρ. 10).

Οι παραπάνω προτάσεις, συνδυαζόμενες με την πρόβλεψη πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης όλων των μελών, νοούνται ως ένα ενιαίο σύνολο διατάξεων για την αναβάθμιση του ΕΣΡ (μαζί με την οικονομική και τη διοικητική αυτοτέλεια και την επαύξηση των ρυθμιστικών αρμοδιοτήτων). Ειδικά ως προς τη θέσπιση της γνώσης του αντικειμένου ως προϋπόθεσης διορισμού, προκειμένου να διαπιστωθεί η σημασία της καθώς και οι αρνητικές συνέπειες που είχε διαχρονικά στη λειτουργία της Αρχής η επιλογή ως μελών προσώπων που είχαν πλήρη άγνοια

του αντικειμένου, αξίζει να ανατρέξει κανείς στη διατύπωση της ισχύουσας ρύθμισης και στην εφαρμογή της στην πράξη¹⁸.

Η πρόβλεψη απαλλαγής από αστική και ποινική ευθύνη κατά την άσκηση των καθηκόντων τους (εκτός δόλου και βαρειάς αμέλειας) (άρθρο 3 παρ. 5) αναμένεται να διασφαλίσει τα μέλη του ΕΣΡ από αστικές αγωγές που ασκούνται κατ' αυτών.

Μια καινοτόμα ρύθμιση είναι εκείνη του άρθρου 3 παρ. 11 για την υποχρέωση των μελών να γνωστοποιούν κατά την ανάληψη των καθηκόντων τους τυχόν έννομη σχέση με εποπτευόμενη επιχείρηση, γεγονός που αποτελεί κώλυμα για τη συμμετοχή τους σε συνεδρίαση σχετιζόμενη με την επιχείρηση αυτή.

Με την προτεινόμενη παρ. 3 του ίδιου άρθρου διασφαλίζονται τα μέλη του ΕΣΡ που προέρχονται από τον δημόσιο τομέα, αφού μπορούν να επανέλθουν στη θέση που κατείχαν πριν από τον διορισμό τους, χωρίς να διακόπτεται η βαθμολογική ή η μισθολογική τους εξέλιξη.

Τέλος, προτείνεται ένα νέο άρθρο 3Α για την πειθαρχική διαδικασία των μελών του ΕΣΡ, αν και η μέχρι σήμερα εμπειρία στις λοιπές ανεξάρτητες αρχές δείχνει ότι η συγκρότηση πειθαρχικών συμβουλίων καθυστερεί λόγω και του περιορισμένου αντικειμένου τους. Για τον λόγο αυτό θα πρέπει να εξεταστεί η σύσταση κοινού Πειθαρχικού Συμβουλίου για περισσότερες ανεξάρτητες αρχές.

2. ΟΙ ΑΠΟΚΛΙΣΕΙΣ

Α. Η πλήρης και αποκλειστική απασχόληση των μελών (άρθρο 3 παρ. 1)

Στόχος της προτεινόμενης διάταξης είναι καταρχήν να διευρυνθεί η δυνατότητα επιλογής μελών από πρόσωπα με επαγγελματική εμπειρία στον χώρο της επικοινωνίας, πέραν του κύκλου των καθηγητών πανεπιστημίου και των δημοσιογράφων, που συνήθως επιλέγονται ως μέλη. Εξάλλου, με τη συνεχή παρουσία και ενασχόληση όλων των μελών στο σύνολο των δραστηριοτήτων της θα επιτευχθεί η ομαλή λειτουργία της Αρχής, που σήμερα δεν είναι εφικτή λόγω του ότι τα μέλη (πλην Προέδρου και Αντιπροέδρου) είναι μερικής απασχόλησης. Είναι προφανές ότι η ύπαρξη μελών δύο ταχυτήτων ως προς την απασχόληση αποτελεί ένα σημαντικό πρόβλημα στη λειτουργία του Συμβουλίου.

Σύμφωνα με την εκφρασθείσα επιφύλαξη¹⁹, πολύ δύσκολα θα προσελκυστεί πρόσωπο από τον ιδιωτικό τομέα, όταν οφείλει να αποκοπεί εντελώς από αυτόν για ικανό χρονικό διάστημα. Εκτιμάται ωστόσο ότι, εφόσον τηρηθούν όλα τα προβλεπόμενα για την αναβάθμιση της Αρχής (περιλαμβανομένης προφανώς και της αύξησης των οικονομικών απολαβών των μελών), η προσέλκυση ικανών στελεχών της αγοράς –τουλάχιστον εκείνων που εγγίζουν την ωριμότητα ως προς την επαγγελματική εμπειρία– δεν είναι ανέφικτη.

Στο ίδιο πνεύμα κινείται και η προτεινόμενη διάταξη του άρθρου 3 παρ. 4, κατά την οποία τα

¹⁸ Οι ιδιότητες των υπηρετησάντων στο Συμβούλιο από το 2002 μέχρι σήμερα μελών καταγράφονται στις ετήσιες εκθέσεις του ΕΣΡ, διαθέσιμες στο [link](#).

¹⁹ Την αντίθεσή τους εξέφρασαν στην εκδήλωση της 30.11.2022 (βλ. ανωτ. υποσημ. 4) ο Καθηγητής Σπύρος Βλαχόπουλος και η Καθηγήτρια –και ήδη μέλος του ΕΣΡ– Λίλιαν Μήτρου.

μέλη μετά τη λήξη της θητείας τους απαγορεύεται να απασχολούνται σε εποπτευόμενες επιχειρήσεις για ένα (1) μόνο έτος, χρονικό διάστημα συντομότερο εκείνου που προβλέπεται στην Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (5 έτη), στην Επιτροπή Ανταγωνισμού (3 έτη) και στην ΡΑΕ (2 έτη). Κατά το διάστημα αυτό προτείνεται να λαμβάνουν κανονικά τις αποδοχές τους (άρθρο 3 παρ. 8), δυνατότητα που δεν υφίσταται σήμερα σε άλλη Αρχή.

Τέλος, η προτεινόμενη ρύθμιση συμβαδίζει με τα ισχύοντα στις μείζονες ανεξάρτητες αρχές όπου εφαρμόζεται το σύστημα της αποκλειστικότητας της εργασιακής σχέσης των μελών. Πράγματι, εάν εξαιρεθούν η Αρχή Προστασίας Δεδομένων και η ΕΕΤΤ, σε όλες τις υπόλοιπες ανεξάρτητες αρχές φαίνεται να επικρατεί το σύστημα της πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης των μελών, έστω και δυνητικά στην περίπτωση της Αρχής Διασφάλισης Απορρήτου Επικοινωνιών, όπου προβλέπονται και αναπληρωματικά μέλη²⁰.

B. Η διάρκεια της θητείας (άρθρο 2 παρ. 4)

Η χρονική διάρκεια της θητείας των μελών επεκτάθηκε από τα τέσσερα στα έξι χρόνια χωρίς δυνατότητα ανανέωσης, μετά τη συνταγματική αναγνώριση του ΕΣΡ και τη θέσπιση ενιαίου νομικού πλαισίου για τις συνταγματικά κατοχυρωμένες αρχές (άρθρο 3 παρ. 2 εδ. γ' ν. 3051/2002, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 61 παρ. 2 ν. 4055/2012). Έχοντας ήδη επισημάνει την ανάγκη διαφοροποίησης του ΕΣΡ από τη συγκεκριμένη κατηγορία ανεξάρτητων αρχών, εκτιμάται ότι η πρόταση για μείωση της θητείας στα πέντε χρόνια είναι πιο συμβατή με τις υπόλοιπες εγχώριες ανεξάρτητες αρχές και πλησιάζει τον μέσο όρο των αντίστοιχων ευρωπαϊκών αρχών.

Επιπλέον, ενισχύει έτι περαιτέρω την προσέλκυση προσώπων από τον ιδιωτικό τομέα, δεδομένου ότι περιορίζει το χρονικό διάστημα απουσίας από την ενεργό δράση στα έξι χρόνια, αφού στην πενταετή θητεία προστίθεται ένα έτος (άρθρο 3 παρ. 4) υποχρεωτικής απόσυρσης.

III. ΕΠΟΠΤΕΙΑ Ή ΡΥΘΜΙΣΗ ΚΑΙ ΜΕ ΠΟΙΕΣ ΕΞΟΥΣΙΕΣ;

Μπορεί να έχει πλέον αναγνωριστεί ότι, σε αντίθεση με τις λοιπές συνταγματικά κατοχυρωμένες αρχές, το ΕΣΡ αποτελεί μια *διφυή αρχή* που λειτουργεί αφενός μεν ως θεσμικός εγγυητής δικαιωμάτων, αφετέρου δε ως φορέας διασφάλισης της οικονομικής δραστηριότητας των ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών επιχειρήσεων²¹, πλην όμως στην πράξη η παραδοχή αυτή δεν μεταφράζεται με την εκχώρηση των κατάλληλων εξουσιών. Το αντίθετο μάλιστα: Με τον ν. 4779/2021, ζητήματα λεπτομερειακού χαρακτήρα κατά την εφαρμογή της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας ανατίθενται στον αρμόδιο υπουργό και όχι στην ανεξάρτητη αρχή²².

²⁰ Στην ΑΔΑΕ, καίτοι στο άρθρο 5 παρ. 3 εδ. β' ν. 3115/2003 προβλέπεται ότι μόνον ο Πρόεδρος είναι πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης, για τον καθορισμό των αποδοχών των μελών «λαμβάνεται υπόψη η τυχόν πλήρης και αποκλειστική απασχόλησή τους» (άρθρο 2 παρ. 6 εδ. β' ίδιου νόμου). Κατ' εφαρμογή της διάταξης ορισμένα εκ των υπηρετούντων μελών είχαν καταστεί μέλη πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης.

²¹ Βλ. Ε. Βενιζέλο, «Οι ανεξάρτητες αρχές μετά την αναθεώρηση του Ελληνικού Συντάγματος του 1975/1986/2001», σε: Φ. Ι. Κοζύρης/Σ. Μεγγλίδου (επιμ.), *Η «ανεξαρτησία» των ανεξάρτητων αρχών. Προβληματισμοί και ελπίδες ενός νέου θεσμού*, 2003, σελ. 18 επ.

²² Βλ. Π. Δημητρόπουλο/Α. Οικονόμου, *Οι ρυθμίσεις της ραδιοτηλεοπτικής αγοράς στο Ν. 4779/2021*, ΔιΜΕΕ 4/2020,

Η πρακτική αυτή βρίσκεται σε ευθεία αντίθεση με τα πορίσματα της θεωρίας και της νομολογίας, όπου το ζήτημα της νομιμοποίησης του ΕΣΡ στη διαμόρφωση κανόνων δικαίου έχει πλέον ξεπεραστεί²³. Η πιο χαρακτηριστική απόφαση που ενισχύει την κανονιστική αρμοδιότητα του ΕΣΡ είναι η ΣτΕ Ολ 95/2017, κατά την οποία είναι «υποχρεωτική η σύμπραξη του ΕΣΡ στην άσκηση αρμοδιοτήτων, με τις οποίες, (...) καθορίζονται οι όροι λειτουργίας και αδειοδοτήσεως, (...), των τηλεοπτικών σταθμών» (σκέψη 19).

Με τις προτάσεις μας ο αυτοπεριορισμός του ΕΣΡ στον εποπτικό/κυρωτικό του εγκαταλείπεται και αναδεικνύεται ο ρυθμιστικός του ρόλος με την ενίσχυση των κανονιστικών αρμοδιοτήτων (1), ιδιαίτερα κατά τη διαδικασία που καταλήγει στην αδειοδότηση των επίγειων ρ/τ σταθμών (2), και με την ανάθεση συμβουλευτικών/ρυθμιστικών αρμοδιοτήτων (3).

1. Η ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ (ΑΡΘΡΟ 4 ΠΑΡ. 1)

Η αναγκαιότητα ενίσχυσης του ΕΣΡ με κανονιστικές αρμοδιότητες έχει κατ' επανάληψη τονιστεί από τη θεωρία²⁴, ενώ η έκταση που μπορεί να λάβει μια τέτοια αρμοδιότητα διαρκώς διευρύνεται. Σύμφωνα με τον Α. Τσεβά²⁵, η κανονιστική αρμοδιότητα του ΕΣΡ ερείδεται όχι στο άρθρο 15 παρ. 2 Σ. αλλά στο άρθρο 1 παρ. 3 Σ. (αρχή της λαϊκής κυριαρχίας). Και τούτο διότι το ΕΣΡ δραστηριοποιείται στον χώρο διαμόρφωσης της κοινής γνώμης, η οποία, δια των εκλογών, αναδεικνύει την κρατική εξουσία. Κατά συνέπεια αυτή η τελευταία δεν μπορεί να αναμειγνύεται στη λειτουργία των ραδιοτηλεοπτικών μέσων, παρά μόνο επιλέγοντας γενικές οπτικοακουστικές πολιτικές με διατάξεις νόμων. Η εξειδίκευση των νόμων και η επίβλεψη της ορθής εφαρμογής τους ανήκει στην αποκλειστική αρμοδιότητα του ΕΣΡ (σε αντίθεση με την προαναφερθείσα νομολογία του ΣτΕ όπου γίνεται λόγος για «σύμπραξη» της ανεξάρτητης αρχής). Στο ίδιο πνεύμα ο Κ. Παπανικολάου²⁶ συμφωνεί, αν και από διαφορετική προσέγγιση, ότι το ΕΣΡ καθίσταται φορέας ευρείας κανονιστικής εξουσίας ανεξαρτήτως των όρων του 43 παρ. 2 εδ. β' Σ.

Με βάση τα παραπάνω πορίσματα της θεωρίας, προτείνεται η πλήρης τροποποίηση του άρθρου 4 του ν. 2863/2000, όπου απαριθμούνται σε αδρές γραμμές οι αρμοδιότητες της ανεξάρτητης αρχής, και η ανάθεση στο ΕΣΡ κανονιστικών αρμοδιοτήτων σε πεδία όπως της πολιτικής πολυφωνίας, της προστασίας της παιδικής ηλικίας, της πρόσβασης στο ραδιοτηλεοπτικό περιεχόμενο των ατόμων με αναπηρία και της ενίσχυσης και προβολής οπτικοακουστικών έργων εθνικής ή ευρωπαϊκής παραγωγής.

Ας σημειωθεί στο σημείο αυτό η ανάγκη να εγκαταλειφθεί η μέχρι σήμερα νομοτεχνική πρακτική

σελ. 602.

²³ Για μια γενικότερη θεώρηση του θέματος, βλ. Θ. Ντάλλα, *Οι κανονιστικές αρμοδιότητες των ανεξάρτητων αρχών*, Διπλωμ. εργασία, 2017, διαθέσιμη στο [link](#), (τελευταία πρόσβαση 01.05.2023).

²⁴ Βλ. την ανάλυση του Α. Μανιτάκη, *Κριτική θεώρηση της πρότασης αναθεώρησης του άρθρου 15 Σ.*, ΤοΣ 6/2000, σελ. 1019 (και ιδίως σελ. 1029 και 1033) και την παρουσίαση του Κ. Στρατηλάτη, «Η συνταγματική ρύθμιση της ραδιοτηλεόρασης και των άλλων οπτικοακουστικών μέσων», σε: Σ. Βλαχόπουλος/Ξ. Κοντιάδης/Γ. Τασόπουλος (επιμ.), *Σύνταγμα, Ερμηνεία κατ' άρθρο*, πλ. έκδ., 2023 παρ. 151 επ., διαθέσιμη στο [link](#) (τελευταία πρόσβαση 01.05.2023).

²⁵ Α. Τσεβάς, *Η ανεξαρτησία της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης από το κράτος*, 2017, σελ. 235 επ.

²⁶ Κ. Παπανικολάου, *Η ενίσχυση των ανεξάρτητων αρχών μέσα από τη δοκιμασία των τηλεοπτικών αδειών*, ΕφημΔΔ 6/2016, σελ. 649.

να διαμορφώνονται οι διατάξεις τυπικών νόμων ραδιοτηλεοπτικού ενδιαφέροντος με εξαιρετικά λεπτομερή τρόπο, καθιστώντας έτσι αδύνατη την προσαρμογή τους από τον εφαρμοστή του δικαίου (δηλαδή το ΕΣΡ) στις διαφοροποιούμενες διαρκώς πραγματικές συνθήκες²⁷. Χαρακτηριστικό το παράδειγμα του άρθρου 8 ν. 4339/2015, όπου αναλύεται με εξαντλητική λεπτομέρεια το ελάχιστο περιεχόμενο του εκπεμπόμενου προγράμματος των τηλεοπτικών σταθμών επίγειας μετάδοσης.

2. Η ΑΝΑΘΕΣΗ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ Ρ/Τ ΣΤΑΘΜΩΝ

Η πιο χαρακτηριστική περίπτωση αποκλεισμού από την ενάσκηση κανονιστικής εξουσίας καταγράφεται στη διαδικασία που προηγείται της αδειοδότησης των επίγειων ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών. Η αποκλειστική αποφασιστική αρμοδιότητα της κεντρικής διοίκησης (δηλαδή των εκάστοτε κυβερνήσεων) οδηγεί στην πράξη σε μπλοκάρισμα της πιο βασικής αρμοδιότητας του ΕΣΡ, γεγονός που επιβεβαιώνεται από την παντελή απουσία αδειοδότησης, εκτός εκείνης που έλαβε χώρα το 2018 για τους τηλεοπτικούς σταθμούς εθνικής εμβέλειας γενικού περιεχομένου.

Καταρχήν, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία²⁸, το Συμβούλιο δεν συμμετέχει στη διαμόρφωση των Χαρτών Συχνοτήτων, που γίνεται με κοινή υπουργική απόφαση (Γενικές Γραμματείες Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων και Ενημέρωσης και Επικοινωνίας) και κατόπιν γνώμης της ΕΕΤΤ. Η επίκληση της ανάγκης κεντρικού σχεδιασμού και ανάπτυξης διακρατικών επαφών για τον διεθνή συντονισμό των συχνοτήτων, αρμοδιότητα της Γενικής Γραμματείας Τηλεπικοινωνιών, δεν μπορεί να αποτελεί επιχείρημα για τη διατήρηση της αρμοδιότητας αυτής στην τελευταία, όταν έχει αποδειχθεί στην πράξη κατ' επανάληψη ότι η υπηρεσία αυτή αδυνατεί να διεκπεραιώσει τις συγκεκριμένες αρμοδιότητες. Αντιθέτως, η ανάθεση της διαμόρφωσης των Χαρτών Συχνοτήτων από κοινού στο ΕΣΡ (που γνωρίζει κατά τεκμήριο τις ιδιαιτερότητες της ραδιοτηλεοπτικής αγοράς) και στην ΕΕΤΤ (ως αρμόδια αρχή εποπτείας του φάσματος συχνοτήτων) είναι η ενδεδειγμένη λύση, αφού καθοριστεί το πλαίσιο συνεργασίας με την αρμόδια υπηρεσία της ΓΤΤΤ.

Περαιτέρω, παρά την πρόβλεψη διατύπωσης σύμφωνης γνώμης του ΕΣΡ για τον αριθμό των προς προκήρυξη τηλεοπτικών αδειών²⁹ (που θα μπορούσε να θεωρηθεί ως ενάσκηση κανονιστικής αρμοδιότητας λόγω της νομικής δεσμευτικότητας της σύμφωνης γνώμης), ο ρόλος του ΕΣΡ κατά την εφαρμογή των σχετικών διατάξεων υποβαθμίζεται και τίθεται σε αυστηρά περιοριστικά πλαίσια:

- Η κίνηση της διαδικασίας γίνεται με πρωτοβουλία του αρμόδιου υπουργού –χωρίς να υπάρχει υποχρέωση τήρησης συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος³⁰–, ο οποίος μπορεί μάλιστα να περιο-

²⁷ Σύμφωνα ο Π. Λαζαράτος, *Ανάλυση των επιχειρημάτων της πλειοψηφίας στο ζήτημα των τηλεοπτικών αδειών*, ΔΤΑ 71/2017, σελ. 78.

²⁸ Άρθρο 2 παρ. 1 και 2 ν. 4339/2015.

²⁹ Άρθρο 2 παρ. 4 ν. 4339/2015, όπως ισχύει.

³⁰ Αν και η αδειοδότηση της επίγειας ψηφιακής τηλεόρασης συνδέεται με την εκπλήρωση ενωσιακών υποχρεώσεων που σχετίζονται με την αποδέσμευση τμήματος φάσματος συχνοτήτων που χρησιμοποιούνταν για την επίγεια ψηφιακή τηλεόραση σε αυστηρά χρονικά πλαίσια, η χώρα μας ουδέποτε έθεσε συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα για το εγχείρημα

ρίσει το περιεχόμενο της απόφασής του, κατά τη διατύπωση του αιτήματός του προς το ΕΣΡ για διατύπωση σύμφωνης γνώμης, σε μια κατηγορία μόνον τηλεοπτικών σταθμών,

- με τη διαμόρφωση του Χάρτη Συχνοτήτων (όπου γίνεται ρητή αναφορά στον αριθμό των εκχωρούμενων σε κάθε κατηγορία σταθμών διαύλων: ΕΡΤ, ιδιωτικοί εθνικής εμβέλειας και περιφερειακοί) ή/και τη νομοθέτηση άλλων διατάξεων (όπως εκείνης του άρθρου 2 παρ. 4 εδάφια β' και γ' ν. 4339/2015, περί υποχρεωτικής μετάδοσης σε υψηλή και τυπική ευκρίνεια) εμμέσως καθορίζεται ο αριθμός των διαθέσιμων αδειών, και

- δεν διευκρινίζεται από ποιον οργανώνεται η δημόσια διαβούλευση. Αν και ερμηνευτικά συνάγεται αρμοδιότητα του ΕΣΡ (αφού αυτό ασκεί ουσιαστικά την αποφασιστική αρμοδιότητα), η αξία μιας τέτοιας διαβούλευσης είναι περιορισμένη διότι, όπως ήδη αναφέρθηκε, η διαμόρφωση μιας ορθής κρίσης του Συμβουλίου προϋποθέτει γνώση περισσότερων τεχνικών παραμέτρων, γνώση την οποία δεν κατέχει.

Από τα παραπάνω ευχερώς συνάγεται ότι ο καθορισμός του αριθμού των διαθέσιμων αδειών λειτουργίας θα πρέπει να ενταχθεί στις κανονιστικές αρμοδιότητες του ΕΣΡ, σε συνεργασία με την ΕΕΤΤ, έτσι ώστε να αποφορτιστεί από την πολιτική του διάσταση ένα τεχνικό ζήτημα που ουσιαστικά ανήκει στην εφαρμογή της οπτικοακουστικής πολιτικής.

Τέλος, η αποκλειστική αρμοδιότητα του ΕΣΡ θα πρέπει να ισχύει για τον προσδιορισμό της τιμής εκκίνησης δημοπρατούμενων αδειών τηλεόρασης (άρθρο 2 παρ. 4 εδ. δ' ν. 4339/2015) και για ορισμένα άλλα ζητήματα λειτουργίας των σταθμών ήσσονος σημασίας, όπου σήμερα προβλέπεται η έκδοση κανονιστικών πράξεων από τους αρμόδιους υπουργούς³¹.

3. Η ΑΝΑΘΕΣΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΝ ΓΕΝΕΙ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΩΝ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΩΝ (ΑΡΘΡΟ 4 ΠΑΡ. 2)

Η προτεινόμενη εκχώρηση κανονιστικών αρμοδιοτήτων στο ΕΣΡ συμβαδίζει με τη χρήση πολλών ρυθμιστικών εργαλείων, σύμφωνα άλλωστε με ρητή διάταξη της προαναφερθείσας Οδηγίας ΥΟΜ (άρθρο 4α) που ενσωματώθηκε πρόσφατα με το άρθρο 6 ν. 4779/2021 και τιτλοφορείται «αυτορρύθμιση-συρρύθμιση». Με την ενεργοποίηση του ρυθμιστικού ρόλου του ΕΣΡ, στην κατεύθυνση της διαμόρφωσης κωδίκων δεοντολογίας από κοινού με τους εποπτευόμενους φορείς, θα ενεργοποιηθούν και άλλες μορφές ήπιων κανόνων δικαίου (soft law) η έκδοση των οποίων προβλέπεται ήδη στη νομοθεσία (οδηγίες, συστάσεις: άρθρο 4 παρ. 2 ν. 2863/2000).

Από ένα τέτοιο πλαίσιο ρυθμιστικής παρέμβασης, δεν θα μπορούσε να λείπει και η πρόβλεψη συμβουλευτικής αρμοδιότητας πριν από την ψήφιση από τη Βουλή ή την έκδοση από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κανόνων δικαίου που αφορούν σε τομέα της αρμοδιότητάς του, έτσι ώστε να

της ψηφιακής μετάβασης, διότι το ζήτημα της αδειοδότησης των τηλεοπτικών σταθμών εθνικής εμβέλειας αποτέλεσε αντικείμενο κυβερνητικών προτεραιοτήτων με συγκεκριμένη στόχευση κατά την περίοδο 2016-2017, με τη γνωστή αποτυχημένη κατάληξη της ακύρωσης της πρώτης (και τελευταίας;) δημοπρατικής διαγωνιστικής διαδικασίας.

³¹ Για τους περιφερειακούς τηλεοπτικούς σταθμούς: Ελάχιστος αριθμός εργαζομένων (άρθρο 9 παρ. 3 ν. 4339/2015, όπως ισχύει), ελάχιστο καταβεβλημένο κεφάλαιο (άρθρο 4 παρ. 1 ν. 4339/2015, όπως ισχύει).

διασφαλίζεται η τεχνική αρτιότητα της ρύθμισης και να διευκολύνεται η μελλοντική εφαρμογή της από το ίδιο το ΕΣΡ³².

IV. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Όπως ήδη υπαινιχθήκαμε στην αρχή της μελέτης μας, έχουμε ήδη εισέλθει σε μια νέα εποχή, όπου το διαδίκτυο παραμερίζει τον συνήθη τρόπο μετάδοσης του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης και διαμορφώνει νέους τρόπους χρήσης των παραδοσιακών αυτών μέσων, ιδιαίτερα μεταξύ των χρηστών νεότερων γενιών. Ακολουθώντας το παράδειγμα των υπόλοιπων ευρωπαϊκών ανεξάρτητων αρχών, το ΕΣΡ καλείται να προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα και να αναλάβει ρυθμιστικές πρωτοβουλίες συμβάλλοντας στη διαμόρφωση κανόνων για τους νέους φορείς που διακινούν ραδιοτηλεοπτικό περιεχόμενο (διαδικτυακές τηλεοράσεις, κατά παραγγελία υπηρεσίες, bloggers που δραστηριοποιούνται μέσω των κοινωνικών δικτύων), κάτι που ήδη έχει ξεκινήσει, έστω και με αργά βήματα³³. Τούτο δεν σημαίνει ότι θα παραμεληθεί η τακτοποίηση των χρόνιων εκκρεμοτήτων (που εκθέτουν διεθνώς τη χώρα μας) της απουσίας αδειοδότησης ή η αντιμετώπιση ζητημάτων που επηρεάζουν τη λειτουργία των σταθμών και εγείρουν υποψίες κομματικών παρεμβάσεων, όπως αυτό της κατανομής της κρατικής διαφήμισης.

Από την άλλη πλευρά, τα πολιτειακά όργανα και τα πολιτικά κόμματα οφείλουν να αναλογιστούν τα διαχρονικά τους λάθη που τελικώς υπονομεύουν την ίδια τη λειτουργία των ανεξάρτητων αρχών και να αντιληφθούν τον ιδιαίτερο ρόλο που αναλαμβάνουν οι αρχές αυτές στο δημοκρατικό πολίτευμα: Αυτόν της ανάσχεσης της πόλωσης σε τομείς όπου η οξεία πολιτική αντιπαράθεση εμποδίζει την επίτευξη αποτελεσμάτων³⁴. Ιδιαίτερα το ΕΣΡ, η πρώτη πολιτικά φορτισμένη ανεξάρτητη αρχή της χώρας, θα πρέπει να αποκτήσει επιτέλους το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο, που επιχειρήσαμε να περιγράψουμε, έτσι ώστε να ανταποκριθεί στους στόχους που το ίδιο το Σύνταγμα έχει θέσει και στις νέες ρυθμιστικές προκλήσεις. □

³² Σύμφωνα ο Π. Δημητρόπουλος, *Η χορήγηση των αδειών και ο ρόλος του ΕΣΡ, Σκέψεις με αφορμή την ΣτΕ 95/2017, ΔιΜΕΕ 1/2017*, σελ. 72.

³³ Βλ. Απόφαση 1/2022 του ΕΣΡ «Εγγραφή Υπηρεσιών Οπτικοακουστικών Μέσων και Οικείων Παρόχων στο Μητρώο Επιχειρήσεων», ΦΕΚ Β' 3811/21.07.2022.

³⁴ Βλ. την ενδιαφέρουσα ανάλυση του Ξ. Κοντιάδη, *Αναζητώντας ερμηνευτικές προαντιλήψεις στη διαμάχη περί αδειοδότησης τηλεοπτικών παρόχων*, ΔτΑ 71/2017, σελ. 94 επ.